

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 14 mars 1895, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 58 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 69, erinrar herr *C. A. Kumlin*, att han vid nästlidet års riksdag gjort framställning i syfte, att staten skulle åläggas skyldighet att till vederbörande kommun erlægga kommunalutskylder för sådana fastigheter, som af staten innehades för bedrivande af bruks- eller fabriksrörelse. Oaktadt denna motion blifvit af lagutskottet afstyrkt, ville motionären fästa Riksdagens uppmärksamhet på ett fall, der befrielse för staten från erläggande af kommunalutskylder vore allt annat än billigt och rättvist. Motionären åsyftade det i den vid sistlidne riksdag afgifna motionen såsom exempel anförda Åkers krutbruk, beläget inom Åkers socken af Södermanlands län. Enligt de af pastorsembetet lemnade uppgifterna vore vid detta bruk mantalsskrifna icke mindre än 100 personer, deraf 16 öfver 60 år gamla och 38 minderåriga barn. Faran för kommunen, som vore jemförelsevis liten, att betungas af en dryg fattigvård vore således redan för närvarande stor; och då kommunens inkomster minskades derigenom att bruket inköpte enskilda fastigheter, blefve denna fara ännu större. Att bruket skulle vara befriadt från kommunalutskylder vore så mycket obilligare, som derstädes tillverkades krut icke allenast till allmänt behof, utan jemväl till försäljning åt enskilde.

Särskildt ville motionären fästa uppmärksamheten på den utvidgning af krutbruket, som sedan någon tid egde rum i och för tillverkning af röksvagt krut. Då denna krutfabrikation vore långt farligare än den af vanligt krut, och då i händelse af olycksfall — och sådana torde nog ej komma att uteblifva — kommunen hade att draga försorg om dem, som i brukets tjenst blifvit oförmögna att sig försörja, finge man ej förundra sig, om kommunen i rättvisans och billighetens namn fordrade, att staten måtte erlægga kommunalutskylder för denna sin fastighet.

De fördelar, som kommunen kunde draga af en dylik inrättning genom de kommunalutskylder, som personalen hade att erlægga, äfvensom den ökade omsättning, som genom anläggningarna måste blifva en följd, kunde ingalunda uppväga de bördor, som bruksrörelsen ådroge kommunen. Ty icke nog med att bruksrörelsen kunde verka ökning i fattigvårdstungan, det kunde ock hända, att — då nu barnantalet i följd af brukspersonalens ökning komme att stiga — kommunen ålades att upprätta ännu en folkskola samt att vid densamma underhålla nödig lärarepersonal.

För närvarande tillverkades för statens behof projektiler vid det inom samma kommun belägna Åkers styckebruk. Om nu detta bruk öfverginge i statens ego — och det läte ju tänka sig — skulle kommunen beröfvas kommunalskatten jemväl för denna fastighet.

Då staten på landet egde bruks- och fabriksrörelse, vid hvars bedrivande faran för olyckshändelser vore mycket stor, och då, i fall olyckshändelse inträffade, kommunen måste underhålla de skadade, vore det billigt och rättvist, att kommunalskatt påfördes fastigheterna vid sådana statens anläggningar.

På grund häraf hemställer motionären, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, att för fastigheter vid staten tillhöriga, lifsfarliga industriella anläggningar fyrktal skall med hänsyn till kommunalutskylders utgörande påföras efter det belopp, som, derest bevilning för nämnda fastigheter skulle enligt gällande bevillningsförordning utgå, på grund af taxeringsvärdet svarar mot sådan bevilning.

I afseende å annan fastighet å landet, än jordbruksfastighet, gäller regeln, att kommunalutskylder, enligt 57 § i förordningen om kommunal-

styrelse på landet den 21 mars 1862, därför utgöras endast om den är taxerad till allmän bevillning. Hvad åter jordbruksfastighet å landet angår, skola, jemlikt 58 § i nämnda förordning, kommunalutskylder erläggas äfven för jordbruksfastighet, från hvilken allmän bevillning icke utgår.

I tredje stycket af sistnämnda paragraf stadgas nemligen: »För sådan jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, påföres fyrktal efter det belopp, som, derest bevillning för densamma enligt Art. II i bevillningsstadgan utgå skulle, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarar.»

I det utlåtande, n:o 24, som lagutskottet vid 1894 års riksdag afgaf i anledning af den af herr Kumlin vid nämnda riksdag väckta framställning, yttrade utskottet bland annat följande: Den skilnad, som i fråga om skyldighet för staten att erlägga utskylder till vederbörande kommun gjorts mellan jordbruksfastighet och annan fastighet, finner utskottet vara i princip riktig. Af sådana industriella anläggningar, som i motionen afses, draga nemligen kommunerna på mångahanda andra sätt än genom direkta utskylder inkomst och fördel i öfrigt, hvilket ej i samma grad är fallet i fråga om jordbruksfastigheter. Till bestyrkande häraf torde det vara till fyllest att erinra om de utskylder, som den vid dylika anläggningar anställda personalen erlägger till kommunen, äfvensom den derstädes ökade omsättning, som genom anläggningarna måste blifva en följd.

Motionens bifallande skulle för öfrigt, enligt hvad utskottet föreställer sig, medföra följd af särdeles omfattande beskaffenhet. Om statens skyldighet uti förevarande afseende utsträcktes till sådana å landet belägna statens fastigheter, der för dess räkning bedrifves bruks- eller fabriksrörelse, skulle nemligen med all säkerhet anspråk — grundade på lika goda skäl som de af motionären anförda — komma att framställas om dylik bestämmelse ej mindre från städernas sida, rörande de mångahanda för statens räkning i dem bedrifna företag af industriel art, än äfven beträffande den jernvägsdrift, som af staten utöfvas.

Utskottets i enlighet härmed affattade afstyrkande hemställan blef af båda kamrarna bifallen.

I förevarande motion har det vid 1894 års riksdag af motionären framställda förslaget i ämnet blifvit inskränkt, så att fyrktal skulle komma att påföras allenast sådana staten tillhöriga industriella anläggningar, hvilka kunde betraktas såsom lifsfarliga. Genom en dylik inskränkning förringas emellertid icke i någon mån giltigheten af de skäl, som af sistlidet års lagutskott blifvit anförda för afstyrkande af motionen.

Utskottet finner därför icke skäl att frånträda den ståndpunkt i ämnet, som 1894 års lagutskott intagit, och hemställer följaktligen,

att herr Kumlins motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 mars 1895.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.